

NOVINE *PREPOROD*: 55 GODINA VJERODOSTOJNOSTI

Elvedin SUBAŠIĆ
IIN *Preporod*
subasicelvedin@gmail.com

SAŽETAK: U septembru 2025. godine navršeno je 55 godina od pokretanja Islamskih informativnih novina *Preporod*. Prvo izdanje ovog lista objavljeno je u Sarajevu 15. septembra 1970. godine, što odgovara 14. redžebu 1390. hidžretske godine. Od početnog izdanja sa svega dvanaest stranica, *Preporod* se tokom decenija razvio u ugledan bosanskohercegovački štampani medij, danas prepoznatljiv po opsegu većem od šezdeset stranica i statusu snažnog medijskog simbola Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Osim svoje osnovne informativne funkcije, kroz vijesti, komentare, analize, prevode i razgovore, *Preporod* je u periodu socijalističke Jugoslavije imao i znatno širi društveni domet. List je poticao i artikulirao džematske inicijative koje su vremenom prerasle u važan činilac društvenih procesa i promjena. Takva uloga nije prošla nezapaženo kod tadašnjih državnih struktura, koje su nastojale ostvariti utjecaj na uređivačke smjernice lista. Nakon raspada Jugoslavije, *Preporod* se profilirao kao ključni medij Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, zadržavajući kontinuitet izlaženja u petnaestodnevnom ritmu. Tekst povodom 55. godišnjice donosi identifikaciju ključnih oblasti kojima se *Preporod* bavi, te razmatra njegovo mjesto i značaj u savremenom bosanskohercegovačkom medijskom ambijentu.

Ključne riječi: novine *Preporod*, mediji, identitet, Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini, mediji u Jugoslaviji

Uvod

U ovom tekstu nastoji se sažeto prikazati suština sadržaja novina *Preporod* kroz prepoznavanje ključnih tematskih cjelina koje određuju njegov identitet i medijsku relevantnost. Polazište analize ne zasniva se na formalnom određenju *Preporoda* kao islamskih informativnih novina, već na njegovom temeljnom motu da bude relevantan učesnik promjena nabolje.

Temeljne sadržajne odrednice *Preporoda*, pored informativnog dijela, mogu se sagledati kroz nekoliko dominirajućih oblasti: islam utemeljen na bogatoj tradiciji domaćeg

tumačenja vjere u Bosni i Hercegovini; afirmacija slobode mišljenja i kritičkog promišljanja; odnos prema domovini i pitanje identiteta; intervjui kao platforma za dijalog; kultura i prosvjeta kao pretpostavke društvenog napretka, te analiza prilika u (muslimanskom) svijetu. Ove tematske cjeline zajedno oblikuju prepoznatljiv sadržajni profil *Preporoda* i objašnjavaju njegov dugotrajan značaj (Filandra, 2012). U nastavku rada će se ukratko ukazati na ove oblasti, uz vizuelni prikaz isječaka iz *Preporoda* kao vid poticaja istraživačima da naprave vlastiti uvid u sadržaj *Preporoda*.

Islam

Preporod je najznačajnije printano izdanje na bosanskom jeziku koje promovira srednji put islama stručnim i odgojno-obrazovnim člancima prilagođenim široj čitalačkoj publici. *Preporod* je u vrijeme socijalističke Jugoslavije domaćinstvima donosio prevode hadisa, autorske članke i prevode klasičnih muslimanskih učenjaka o vjeri, kada je dominirao nedostatka vjerske literature u okviru općih restrikcija slobode vjere. S *Preporodom* se čitaoci educiraju o islamu kroz članke najeminentnijih domaćih i svjetskih alima, oslobođene od ideoloških i populističkih tendencija.

Okrugli sto o religiji i sekularnosti

Gradimo mostove jedni prema drugima

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini 19. marta u Gazi Husrev-begovoj biblioteci priredio je okrugli sto na temu „Religije i sekularnost u novim odnosima“

Okruglom stolu prisustvovali su i: reisu-l-ulema Islamske zajednice u BiH Husein-ef. Kavazović, Mitropolit dabrobosanski Hrizostom, kardinal Vinko Puljić nadbiskup Vrhbosanski, Jakob Finci, predsjednik Jevrejske zajednice, te Jan Figel*, specijalni izaslanik za promociju slobode religije i uvjerenja izvan EU, čija obraćanja objavljujemo u nastavku priloga. Također, učesče s izlaganjem u okruglom stolu imali su doktori nauka: Dževad Hodžić, Mato Zovkić, Suljman Bosto, Fikret Karčić, Miodrag Živanović, Enes Karić, Ivo Komšić, te Eli Tauber i Vedran Golijanin.

Ublažavanje napetosti između religija i sekularnosti

Prisutnima se obratio direktor Uprave za vanjske poslove Rijaseta Razim Čolić te predsjednik Organizacionog odbora okruglog stola prof. dr. Hilmo Neimarlija.

Kao sadržaj razgovora u vidu su bile implikacije i izazovi povratka religije na društvenu scenu u evropskim i bosanskohercegovačkim okvirima. Cilj razgovora je doprinos tematiziranju i ublažavanju napetosti između religija i sekularnih određenja stvarnosti, kao i napetosti između religija i unutar religija. Sa usponom

religije u posljednjim desetljećima dvadesetog stoljeća oživljene su stare religijske podjele i probudene u novi život razlike i suprotnosti između religijskih pogleda na svijet i svjetovnih gledanja na religiju. Kao pojava koju je malo ko očekivao, religijski preporod je donio čitav spektar napetosti u kojima se manifestiraju odnosi prema vraćanju ljudi religiji i povratku religija u društveni život.

Religijski preporod

Različita razumijevanja i izazovi prate religijski preporod u područjima prava i religijskih sloboda, medija i javne politike, kulture i sistema obrazovanja. Lini- je sučeljavanja zagovornika i protivnika obnavljanja društvenog utjecaja religije danas su diljem svijeta beskrajno raširene, razudene i množene. Na druk- čiji način nego li u prošlosti, i religije i sekularizirana društva trpe pritisak vanjskih i unutarnjih napetosti i zahtjeve za otvorenosti prema razlikama i govori onoga drugog. Smatra se da je zapadna Evropa prostor koji jedini izmiče svjetskom trendu desekularizacije, međutim, i u zemljama zapadne Evrope aktuelizirana su pitanja odnosa sekularnih institucija i religije, novog razumijevanja društvenog utjecaja religije i konkretnih

obilježavanja sekularnih granica kretanja religija u javnom prostoru.

Status religije u BiH

U Bosni i Hercegovini, kao i u drugim bivšim socija- lističkim zemljama jugoistočne Evrope, uspon religije tijesno je povezan sa propadanjem poretka u kojem je religija sistemski ograničavana a sekularizacija si- stemski podržavana, i u kojem su humanističke vrijed- nosti sekularnosti ideološki i politički interpretirane i monopolizirane. Uslijed toga, problem „arbitriranja“ sa prisutnošću religija u javnom prostoru u ovim sre- dinama ima veću težinu nego li u zemljama zapadne Evrope. S druge strane, u Bosni i Hercegovini kao tradi- cionalnom multietničkom i multireligijskom društvu, raspravljanje pitanja religije i sekularnosti implicira dodatnu osjetljivost i odgovornost. Polazište organiza- tora okruglog stola je da smanjenje napetosti između religija i sekularnih određenja stvarnosti, kao i napeto- sti između religija i unutar religija, zahtijeva susretanje i otvorenu saradnju ljudi različitih pozicija i različitih opcija, „formalnih“ i „neformalnih“, religijskih, politič- kih, znanstvenih, humanističkih.

Intervju s Mešom Selimovićem 1972. godine

okupljanje, zasnovano na dijalogu, a ne na isključivosti, predstavlja stvarni potencijal. Historijski gledano, mediji nastali unutar bošnjačkog kulturnog kruga nisu dovodili u pitanje državnost Bosne i Hercegovine, ideju građanskog društva, niti temeljne vrijednosti i identitet Bošnjaka. Međutim, rijetko su imali ambiciju da se razviju u široku i otvorenu platformu za razmjenu različitih mišljenja. U tom smislu, *Preporod* se izdvaja po nastojanju da takav prostor sistemski gradi, svjestan da se zrelost jedne zajednice mjeri sposobnošću da se o razlikama govori argumentirano i odgovorno. Forma intervjuja zorno pokazuje to nastojanje *Preporoda*, kao i brojni tekstovi autora različitih provenijencija.

Domovina i bošnjački identitet

Od stjecanja nezavisnosti Bosne i Hercegovine 1992. godine, *Preporod* je posebno isticao važnost čuvanja domovine i afirmiranje bošnjačkog identiteta. Tokom Agresije,

Preporodovi tekstovi sve više postaju patriotski i tematika je prilagođena ratnim uvjetima. Nakon Agresije, *Preporod* je sadržinski sve ispunjeniji izvještajima s kolektivnih džena- za žrtvama Genocida u Srebrenici, Prijedoru i drugim velikim stratištima Bošnjaka na području Bosne i Hercegovine. Nerijetko je bio jedini bosanskohercegovački medij koji je pratio sva suđenja u Hagu. *Preporod* je često jedini medij za koji su govorili visoki dužnosnici i sudije Haškog tribunala. Iz ovih razloga, *Preporod* je arhiva važnih činjenica o Agresiji na Bosnu i Hercegovinu. Shvaćajući svoju ulogu prvenstveno kao medija koji proizlazi iz institucija Islamske zajednice te činjenice da se nacija treba razvijati u okviru različitih institucija, a ne isključivo vjerskih, *Preporod* nije na sebe želio uzeti ulogu medija koji treba u fokus staviti afirmaciju bošnjačkog identiteta. Međutim, nikada nije do- zvolio dovođenje u dilemu Bošnja- ka po pitanju njihovog nacionalnog

identiteta. Okosnica brojnih testova *Preporoda* mogla bi se sažeti u tri riječi: *vjera, narod i domovina*. *Vjera* u kontekstu *Preporoda* nije samo prenos tradicije iz pisane građe i usmenih tumačenja u medijski prostor, već promocija vjerskih vrijednosti u skladu s razumijevanjem vremen- a i prostora u kojima muslimani žive. *Narod* na stranicama *Prepo- roda* u prvom redu jeste bošnjački, što svjedoče teme o politici u Bosni i Hercegovini, Genocidu nad Boš- njacima i njihovim izazovima pred promjenama u regionu i svijetu, ali zahtjevi i glas naroda koji *Preporod* promovira jesu u prvom redu građanski, odnosno, sadržaj *Preporoda* nastoji biti glas građanina svijeta i, zasebno, Bosne i Hercegovine, dok je čest fokus na bošnjačkim izazovima posljedica, u prvom redu, iskustva i tragedija s kojima se Bošnjaci kon- tinuirano suočavaju. I naposljetku, *domovinu* u kontekstu *Preporodo- vog* sadržaja treba razumijevati kao institucionalni okvir za promociju

S obzirom na bogatstvo korisnog i vrlo interesantnog sadržaja Preporod će u povodu obilježavanja 50 godišnjice objavljivati naslovnice i dijelove tekstova iz ranijih brojeva, počevši od 1970. godine. Nastojat će se i predstaviti nekadašnje pisanje o temama koje su kontekstualno bliske današnjim. Ovaj prilog će biti praćen i člancima akademika Enesa Karića i prof. dr. Šaćira Filandre.

50

Preporod
1970-2020.

1992.

REFERENDUMSKO PITANJE

JESTE LI ZA SUVERENU I NEZAVISNU BOSNU I HERCEGOVINU, DRŽAVU RAVNOPRAVNIH GRAĐANA, NARODA BOSNE I HERCEGOVINE – MUSLIMANA, SRBA, HRVATA I PRIPADNIKA DRUGIH NARODA KOJI U NJOJ ŽIVE.

UNTER DER BOSNISCHE FLAGGE

SCH

INFORMACIJA

Obavještavam vas da je najavljeni koncert grupe »SCH« u prostoru »Otvorene scene OBALA« (Akademija scenskih umjetnosti) otkazan zbog upotrebe ovog plakata i bosanske zastave koja je trebala biti sastavnim dijelom koncertne ikonografije. To, zbog čega se otkazuje nastup jednom gradskom, sarajevskom alternativnom sastavu, koji je uspio koliko oprati obraz Sarajeva i Bosne od folk-rokerske i novoprimitivne furke je sramota. Zaključke nije teško izvući.

Prijateljski pozdrav SCH

Begova džamija

47 GRANATA ZA DVA MJESECA!

PREPOROD:

Kako vi gospodine Duraković vidite Bosnu i Hercegovinu kao suverenu republiku, u odnosu na Evropu, svijet, tako i u odnosu na ostale dojučerašnje republike yugo-zajednice i koliko smo mi sami u stanju da nosimo taj suverenitet?

Duraković: Suverenost BiH treba prihvatiti, shvatiti i djelovati u onoj mjeri koliko su to suverene Hrvatska, Slovenija, Makedonija i ostale republike. Mnogi tumače našu republiku kao specifičnu nacionalno šarenoliku zajednicu, pa rekao bih da ni u drugim republikama nije baš sve nacionalno čisto, ali ni mi, ni druge republike yugo-zajednice, nećemo moći stvarati sasvim izdvojene samostalne zajednice. Bez obzira na želju za ostvarenje nekakve moderne, savremene, i potpuno samostalne zajednice, BiH je

na usta i prazan stomak će još jedino ostati kada se i posljednji metak ispali. A mi ponavljam – jedni bez drugih ne možemo. Bilo je i gorih situacija, recimo prije pedeset godina, pa smo promijenili vladu i uspjeli živjeti, ako ništa u miru i nazovi slozi. I tada smo uspjeli da se skupimo, nademo rješenje, promijenimo vladu.

PREPOROD: Iz svega pročitanih pitanja, možemo li opstati kao moderna civilizovana društvena zajednica, kao građansko društvo?

Duraković: Podjela Vlade TRIPARTIT, dakle na tri partije, tronacionalni parlament dosad se pokazao neadekvatan, nespošoban, neadaptiran i u najgore slučaju neslozan. Za ovu godinu dana jedina njihova zajednička i složna akcija je bila skinuti komuniste, udariti na sve što je prethodna

u situaciju da su vjekovno omalovažavani, poturani i gdje treba i ne treba, zamjenjivali sve što treba zamjenjivati, igrali ulogu tragikomne jeftine moneta. Čak ni SDA dosad nije uspjela da da pravo mjesto problemu (istorijskom problemu). Ovdje bih spomenuo i sve one naše zemljake Muslimane koje je 1908. opjevao Alekša Šantić (Ostajte ovdje sunce tudeg neba neće vas grijati kao što ovo grije). Oko milijun Muslimana iz Hercegovine tih godina, pa i ranije, našli su se u izbjeglištvu, našli su drugi dom u Turskoj. I nisam siguran za tačan broj, ali tri miliona naših Muslimana koji govore bošnjačkim jezikom živi u Turskoj. Mi znamo da su Turci najostriji u rješavanju ponacionalizovanja stranca. Svi su oni morali primiti državljanstvo Turske i svima prezimena je dodato ono »oglu-«, pa ako sam Duraković, sigurno bih tamo bio Durakoglu. Mnogi su se naši zemljaci snašli, ali vuče ih naša zemlja, naša Bosna i Hercegovina.

SOCIJALNA REVOLUCIJA JE NEIZBJEŽNA

Četiri pitanja za gospodina dr Nijazu Durakovića, predsjednika Stranke demokratskih promjena

nemoguće zamisliti kao samostalnu, rekao bih feudalnu državicu, ako se to ne odnosi i na Sloveniju, Hrvatsku, Makedoniju i ostale. Jer krenimo naprosto logikom ekonomije, pa ćemo naći rješenja da se jedan vid zajedništva mora ostvariti. Kretanje robe, kapitala, pa čak i informacija nije moguće zaustaviti na vještački način. Dalje i sami znate da ni saobraćaj nije moguće prekinuti, jer svaki prekid dovede do zaustavljanja protoka saobraćaja ne samo među našim republikama, već to pitanje postaje opšte tranzitni problem svjetskog nivoa. Nemoguće je prekinuti prugu Ploč-Verplje, ili stopirati saobraćajnicu Auto-put bratstva-jedinstva.

Pobornik sam ekonomske logike i mislim da mora doći do neke asocijacije, bescarinske zone, do pravog dogovora. Uvjeren sam, mada je u ovim gorim trenucima izazvanim i najviše odgovornim medijskim sredstvima, nemoguće govoriti o nekom saradništvu, da će doći do civilizacijskih rješenja uma i poslije svih krvoprocijela morano sjesti i dogovoriti se. Jer zaista, ekonomski jedni bez drugih ne možemo – a tako svi zajedno propadamo. Kapital ne pita: ko si, šta si, on traži samo da se oplođi. A ako se i dogovorimo u skorom roku, socijalnu revoluciju ne možemo zaobići. Za marje od šest mjeseci socijalna revolucija nam prijeti i ona je tu. Glad-

viast imala. Sve kasnije akcije nije bila u stanju ni da isplanira, a o njihovom dogovaranju možemo reći da su bili zajedno samo u zajedničkom nastojanju da se nacionalno raskolimo. O građanskom društvu se ne može govoriti. Jer imate vlast koja nije u stanju da se dogovori da li će se šuma sjeći u Han Pijesku ili Šekovićima. Imate vlast koja ne vada. Skupštinu koja nije skupština, već anarhija, haos, stanje bezvlašća, paradržavne organe, svako kroji pravdu po svom zakonu, po sopstvenoj mjeri. Nehat vlada od mjesne zajednice do državnih organa. Pitamo se da li je moguće u BiH uspostaviti državu, red. Bez reda unutar nema ni govora o građanskoj zajednici, o nekoj suverenosti unutar same zajednice.

Pa da nam je bar da se uspostavi red da vlada vlada sa »V«, da Skupština zasjedna sa »S«, te da pravna država funkcioniše bar sa »P«...

PREPOROD: Muslimanski narod kao političko biće sad i ovdje, njihovo političko društvo i kulturno osvjedčavanje?

Duraković: Pitanje našeg muslimanskog naroda trebalo bi napokon i jednom zauvijek staviti kao goruće pitanje koje se pod hitno mora rješavati, unutar samih njih. Naši Muslimani su jedan najtragičniji narod Evrope. Stojitajni kompleks istorijski nametnut, doveo ih je

na. Ti naši jednici ponadali su se da će bar SDA učiniti nešto po tom pitanju, ali znamo da osim ekonomskih dogovora, te rekao bih sitnošćarskih ličnih trgovačkih veza od tog pitanja ni traga. A koliko smo samo vodili međudržavne sporove za dvije stoline Koroških Slovenaca koji žive u Austriji, a o nekoliko milijuna naših Muslimana u Turskoj, eto ni SDA nema vremena ni načina da tom pitanju da međunarodni značaj.

PREPOROD: Stranka SDP, njeni članovi i vi kao predsjednik?

Duraković: Pa šta da vam kažem. Sadašnja vlast nije u stanju da se dogovori, u sve tri stranke stoji ono »D« – demokratski, a sve tri su zapravo militantne stranke. Svaka od njih svoj narod prebrojava, nacionalno podvaja. Stranka demokratskih promjena, čiji sam ja predsjednik, na sreću ponovo okuplja narode svih nacionalnosti, ljude dobre volje, a dužnost mi nalaže da držim u tajnosti imena pojedinih sveštenika i katoličkih i pravoslavnih, te imena (efandija) koji ni u SDA, ni u HDZ, ni u SDS, nisu našli ono što u ovoj stranci, pridružavajući iole po pravilima naše stranke, nalaže svoje mjesto pod suncem. Kao što i vi znate da članovi naše stranke, današnji komunisti razriješeni su svih takozvanih boljševičkih tenzija i da je vjera nešto lično, što se ne kosi sa zakonima naše stranke, u kojoj svaki dan dolaze ljudi koji su iznervirani potezima i dosadašnjim haosom izazvanim tripartitnim parlamentom...

Vjera, narod i domovina

građanskih principa u kojima sloboda i jednakost čine konstitutivni element jedne demokratske zemlje. S tim u vezi, nacionalizam je bio stran *Preporodu* ne samo u

vrijeme Jugoslavije, već i kasnije kada su mnogi mediji, nastali iz muslimanskih kulturnih krugova, postali svojevrsna glasila različitih stranaka i partija. Iako je ova

trostruka okosnica postala izražena nakon stjecanja nezavisnosti Bosne i Hercegovine 1992. godine, njeni tragovi jasno su uočljivi i u periodu socijalizma. U tom ranijem

Relacije

IRAN – SAD: Novi početak?

Bez obzira koliko optimistički moglo izgledati ovo približavanje, proces "otopljavanja" odnosa između Amerike i Irana bit će veoma težak i mukotrpan

MIRNES KOVAČ

"Danas hoću da vam uputim svoje najbolje želje svima koji slavite Nevruz širom svijeta.

Ovaj blagdan je i drevni ritual i jedan trenutak obnove, a ja se nadam da će te uživati u ovom posebnom vremenom sa svojim prijateljima i porodicom.

Posebice, želja mi je da se direktno obratim narodu i vođama Islamske republike Iran. Sam Nevruz je jedan dio vaše velike i slavne kulture. Stojjećima su vaša umjetnost, muzika, literatura i inovacije činile svijet boljim i ljepšim mjestom.

Ovdje u Sjedinjenim Država naše vlastite zajednice su bivalo obogaćivane doprinosom iranskih Amerikanaca. Znamo nam je da ste vi velika civilizacija, a vaša postignuća su zaslužila poštovanje Sjedinjenih Država i svijeta.

sti, a to mjesto ne može se doseći terorom i oružjem, već, prije, kroz mirne akcije koje pokazuju istinsku veličinu iranskog naroda i civilizacije. A mjera te veličine nije u sposobnosti da se uništi, već je to vaša pokazana sposobnost da gradite i stvarate.

Stoga, povodom vaše Nove godine, želim od vas, naroda i vođa Irana, da shvatite budućnost za kojom žudimo. To je budućnost sa obnovljenim razmjenama između našeg naroda, i većih prilika za partnerstvo i poslovne odnose. To je budućnost u kojoj su stare podjele prevaziđene, u kojoj ćete vi i svi vaši susjedi, i u širem smislu svijet, moći živjeti u većoj sigurnosti i miru.

Znamo mi je da se ovo neće lako poistiti. Postoje oni koji insistiraju da nas

30 godina zategnuti, nerijetko na granici "pucanja."

"Ako se vi promijenite, i mi ćemo se također promijeniti," kazao je Hamenei tokom obraćanja prilikom obilježavanja prvog dana Nevruza.

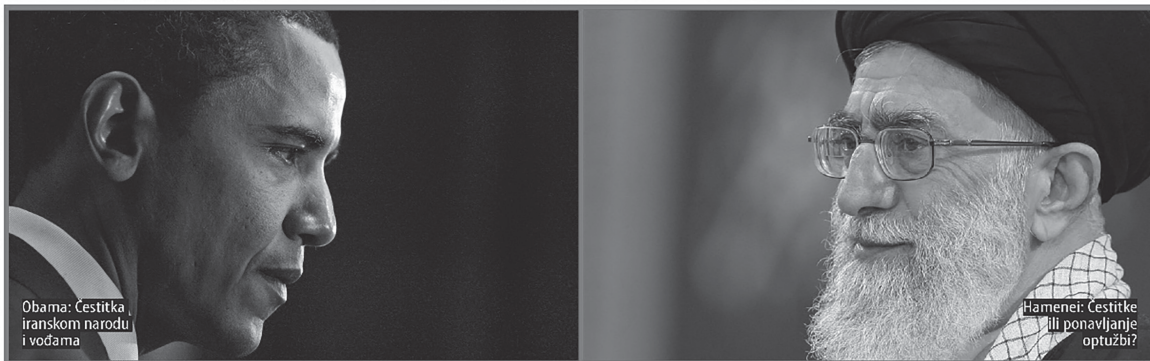
Obama: "Mi smo u potrazi za angažmanom koji je pošten i utemeljen u uzajamnom poštovanju..."

Trideset godina nakon Islamske revolucije u Iranu, potom krize sa taocima nakon zauzimanja Ambasade SAD-a u Teheranu, brojnih incidenata na obje strane, predsjednik Obama u svojoj novogodišnjoj poruci, kako je i najavio u svom predizbornoj programu i inauguralnom govoru, direktno od Irana traži "jedan novi početak." Obama traži otvaranje koje će pružiti šanse da se ove dvije velike nacije prestanu gledati preko nišana i razgovarati jezicima ucjena i prijetnji.

dosadašnjeg političkog kursa Teherana. Tridesetogodišnje apstiniranje od diplomatije, s obje strane, ostavilo je duboke rane, što uz iranski nacionalni ponos i kompletno odnose na Bliskom Istoku pretpostavlja upravo uvjete koje je Hamenei postavio kao odgovor Obami za poboljšanje veza. "Pokažite nam da li je se išta drugo osim vašeg jezika promijenilo!" kazao je Hamenei u subotu (21. mart, 2009) u Mešhedu, kako prenosi novinska agencija Mehr.

Spisak incidenata

"Je li se promijenio vaš animozitet spram iranske nacije? Jeste li odmrznu li iransku imovinu? Jeste li podigli li sankcije? Jeste li prestali sa uvredama? Jeste li prestali sa bezuvjetnom podrškom cionističkom režimu?" upitao je Hamenei ukazujući na spominjanje te-

Obama: Čestitka iranskom narodu i vođama

Hamenei: Čestitka ili ponavljanje optužbi?

Gotovo tri decenije odnosi između naših nacija su zategnuti. Ipak, ovaj blagdan nas podsjeća na našu zajedničku humanost koja nas približava. Uistinu, vi ćete slaviti vašu Novu godinu u mnogome na isti način na koji mi Amerikanci obilježavamo naše praznike – okupljanjem sa prijateljima i porodicom, razmjenom poklona i lijepih riječi, te gledajući u budućnost sa jednim obnovljenim osjećajem nade.

Unutar ovih proslava leži obećanje jednog novog vremena, obećanje prilike za našu djecu, sigurnosti za naše porodice, napretka za naše zajednice, i mira između naših nacija. To su nade koje dijele, to su naši zajednički snovi.

Stoga, u ovom dobu novih početaka želio bih jasno obratiti se iranskim vođama. Među nama postoje ozbiljne razlike koje su narasle tokom vremena. Moja administracija je sada predana diplomatiji koja će se posvetiti cjelokupnom sklopu pitanja koja stoje pred nama, te ka razvijanju konstruktivnih veza između Sjedinjenih Država, Irana i međunarodne zajednice. Ovaj proces neće biti unaprijeđen prijetnjama. Umjesto toga mi smo u potrazi za angažmanom koji je pošten i utemeljen u uzajamnom poštovanju.

I pred vama je, također, izbor. Sjedinjene Države žele da Islamska republika Iran zauzme svoje zasluženo mjesto u zajednici naroda. Vi to pravo imate – ali uz njega idu stvarne odgovorno-

određuju naše razlike. Ali, hajdemo se sjetiti riječi koje je napisao pjesnik Saadi, prije toliko mnogo godina: 'Djeca Adama su poput dijelova tijela jedno drugom, stvoreni su od jedne biti.'

Sa dolaskom novog godišnjeg doba, podsjećamo se na ovu dragocjenu humanost koju svi dijelimo. I možemo, ponovno se pozvati na ovaj duh dok tragamo za obećanjem jednog novog početka.

Hvala vam, *Fid-eh Shoma Mobarak!* – kaže se u poruci američkog predsjednika **Baracka Obame** iranskom narodu i njegovim liderima u povodu Nevruza, prvog dana iranske Nove godine.

Sankcije Iranu i podrška Izraelu

Bolji odnosi između Sjedinjenih Država i Irana ovisit će o mnogo faktora. Idilična poruka predsjednika Obame u blagdansko vrijeme je na tren zavodljiva, imajući u vidu realnost političkih odnosa između Amerike i Irana. Jer, odnosno je ipak, po riječima onog ko se najviše pita u Iranu, iranskog vrhovnog vođe **Ajetullaha Ali Hameneija**, zavisiti od toga da li će Washington biti spreman odbaciti svoj animozitet i kritičizam, prekinuti sankcije i odmrznu li iransku imovinu, te prekinuti svoju "bezučnu podršku Izraelu." Ovakav odgovor se mogao i očekivati imajući na umu činjenicu da su odnosi ove dvije zemlje već

Televizijsku poruku je američki predsjednik direktno pročitao, a emitirana je sa perzijskim titlom. Poznato je da Sjedinjene Države već dugo vremena Teheran optužuju za podršku terorizmu širom svijeta, posebice na Bliskom Istoku, a posebnu brigu i sumnju su iskazale posljednjih godina zbog iranskog nuklearnog programa kojeg je Iran gotovo

dvadeset godina držao u tajnosti. Iako Iran jasno ističe kako je njegov nuklearni program isključivo u mirovne svrhe, na Zapadu prevladava mišljenje da je cilj ovog razvoja vojne prirode. Obamina poruka je pozdravljena od strane lidera u Evropi i Rusiji, dolazi uoči skog sastanka na kome će se o Afganistanu raspravljati u Moskvi i Nizozemskoj, a na kome će direktno učestvovati viši diplomati SAD-a i Irana.

Značajno je da je odgovor na Obaminu čestitku i svojevrsno "pismo namjere" došao izravno od najutjecajnijeg političkog subjekta u Iranu, vrhovnog vjerskog vođe Hameneija.

Bez obzira koliko optimistički moglo izgledati ovo približavanje, proces "otopljavanja" odnosa između Amerike i Irana bit će veoma težak i mukotrpan. Ma koliko "radikalna" izgledala politika Irana, ipak, količina i opseg pritiska, sankcija i mješanja u unutarnje stvari ove zemlje su jedno od objašnjenja

rota i oružja u Obaminog novogodišnjeg poruci zapitavši se da li se ovdje radi o "Čestitci ili ponavljanju istih optužbi?"

Spisak incidenata i nedaja koje je odustvo razgovora do sada prouzrokovalo prilično je dug, a rane i osjećaj uvrijeđenosti postoje i na američkoj i na iranskoj strani.

Ipak implicitno korišćenje naziva Islamska republika u Iranu je na svojevrstan način dočekano kao indirektno priznanje Islamske revolucije. Ne treba potcenjivati Američku moć, za pohvaliti je potez koji je načinio Obama, ali, ne treba zamenariti ni iznimno tešku ekonomsko-političku situaciju u kojoj je

ovaj vizionar preuzeo kormilo "najjače" sile svijeta. Dakako, ono što nije ostalo neprimjećeno u Obaminog poruci, a što je već dugo vremena izričiti zahtjev Teherana tiče se ponosa i časti i nadati je se da će nesporno stručni tim savjetnika američkog predsjednika prepoznati značaj ovog kulturološkog preduslova za bilo kakav razgovor sa ljudima Istoka, jer, bilo kakav razgovor i bilo kakve namjere na Istoku se mogu izreći tek po izricanju izvijnjenja. I ne samo to, te zlatne riječi od najljepših neprijatelja mogu stvoriti itekako bliske saveznike. Možda je to iz ove perspektive nemoguće zamisliti, ali mjesta za optimizam ipak ima.

Vijesti iz svijeta uz prevode i vlastite komentare

kontekstu, pojam domovine sadržinski je bio snažno vezan za Bosnu, dok je politički okvir podrazumijevao Jugoslaviju. *Preporod* je tada djelovao kao medij namijenjen

muslimanima širom Jugoslavije, što se odražavalo i na uređivačku koncepciju, iako je, razumljivo, najveći dio sadržaja bio vezan za bosanskohercegovački prostor.

Kultura i prosvjećenje

Pored analiza kurikuluma i osvrtata na obrazovanje u Bosni i Hercegovini i svijetu, *Preporod* nastoji

promovirati kulturu kroz različite forme, od objave recenzija knjiga do kreiranja stripova na osnovu sadržaja književnih djela. Raniji urednici *Preporoda* Hilmo Neimarlija i Aziz Kadribegović ukazivali su da je nastanak ovog lista bio nerazdvojliv od šireg procesa snažnog buđenja bošnjačke duhovne i kulturne svijesti. Prema njihovom tumačenju, pokretanje *Preporoda* ne može se razumjeti izvan konteksta svojevrsne erupcije vrijednosti, koja se u to vrijeme očitovala u umjetnosti, književnosti, nauci i filozofiji, od romana *Derviš i smrt* i poezije *Modre rijeke*, preko Bašeskijinog *Ljetopisa*, do likovnih ostvarenja Berbera, Hoze, Zaimovića i Tikveše (Kadribegović, 2010:7).

Na taj način, *Preporod* nije bio tek hroničar jednog vremena, nego aktivni sudionik i posrednik njegovih najvažnijih intelektualnih i kulturnih procesa. Danas, kada o velikim imenima iz kulture pišu brojni mediji, *Preporod* nastoji, na istom principu, promovirati kulturno stvaralaštvo i onih ljudi koji nisu u fokusu drugih medija, a zaslužuju da se njihov rad predstavi. Zato se u *Preporodu* mogu pronaći prikazi knjiga, promocije, osvrti na djela i umjetnika koji su manje poznati široj javnosti.

U promociji vlastite kulture jedan od najvažnijih kodova jeste jezik pa je *Preporod* bosanski jezik posebno njegovao prozom i poezijom na bosanskom jeziku, bez obzira na to jesu li u pitanju bila djela autora koji pišu na bosanskom jeziku ili prevodi s drugih jezika.

Muslimanski svijet

Od prvog broja *Preporod* nastoji upoznati javnost s vijestima iz zemalja s većinski muslimanskim stanovništvom, ali i s temama koje se tiču geopolitike općenito. Analizirajući fenomene koji zaokupljaju muslimane u svijetu, *Preporod* nastoji zadržati objektivnan uvid iako to nerijetko znači odstupanje od prisutne medijske matrice i određivanja ko je dobar, a ko zao, te neslaganje s mainstream mišljenjem u svijetu.

Zaključak

Iz ovog osvrta na pisanje *Preporoda* i na ono što u suštini čini njegovu misiju jasno se vidi da je riječ o ambiciji koju je izuzetno teško dugoročno održavati u okviru savremenih medijskih okvira. Nastojati istovremeno biti informativan, kritičan, odgovoran prema vjeri, osjetljiv prema identitetu i otvoren za dijalog znači kretati se stalno po tankoj liniji između očekivanja različitih čitalaca i pritisaka koje nameće vrijeme u kojem mediji sve češće biraju brzinu i površnost umjesto smisla i kontinuiteta.

Upravo u toj težini leži i posebnost *Preporoda*. Njegova misija nije prilagođena logici trenutne popularnosti i blještavog efekta, nego dugoročnom oblikovanju javnog mišljenja i očuvanju jasno definiranog vrijednosnog okvira. Takav zadatak nikada nije bio lahak, ali činjenica da se *Preporod* u toj ulozi održava decenijama govori da je riječ o požrtvovanoj misiji. Na kraju, poslužiti ćemo se već napisanim riječima o *Preporodu*, odnosno riječima autora

ovog članka koji je uzet kao kratak opis *Preporoda* na zvaničnoj stranici: "*Preporod* ima reputaciju jednog od najznačajnijih printanih medija u Bosni i Hercegovini, a s provjerenim informacijama, člancima i analizama već 55 godina promovira univerzalne vrijednosti. Njegovo ime ukazuje na cilj i svrhu: kontinuiranim progresom učiniti boljim pojedinca i društvo shodno zahtjevima vremena i ku'anskom porukom koja je moto *Preporoda* i nalazi se kao dio loga na njegovoj naslovnici: *Allah neće izmijeniti stanje jednog naroda dok taj narod ne promijeni sebe*. Od njegovog utemeljenja, promovirajući nezavisno mišljenje i novinarstvo, za *Preporod* pišu i govore najveća domaća i svjetska imena iz različitih naučnih i kulturnih oblasti bez obzira na vjerska i politička uvjerenja, i riječ je o novinama koje su zadržale princip borbe protiv uskih i zatvorenih vjerskih, nacionalnih i ideoloških okvira. Posebno bogatstvo *Preporoda* jeste što predstavlja svojevrsnu enciklopediju tradicije, baštine, kulture i povijesti koja stoljećima egzistira na ovim područjima i teško se baviti istraživanjem islamske misli, ali i višestoljetne tradicije ovog prostora, bez konsultiranja *Preporoda* kao izvora koji se danas citira u brojnim važnijim naučnim radovima i publikacijama. Također, *Preporod* je medij koji nikada nije prekinuo direktnu vezu s narodom čija mišljenja cijeni i artikulira kroz različite novinarske forme."²

² "O nama", *Preporod*, dostupno na: <https://preporod.com/index.php/o-nama> (pristupljeno: 22. 12. 2025.).

Literatura

Kadribegović, Aziz (2010). "Uvodnik 'Preporodovih 40 godina'", *Preporod*, 18/932, 3.

"O nama", *Preporod*, dostupno na: <https://preporod.com/index.php/o-nama> (pristupljeno: 03. 10. 2025.).

Filandra, Šaćir (2012). *Bošnjaci nakon socijalima*. Sarajevo: BŽK "Preporod".

Abstract

PREPOROD NEWSPAPER:
55 YEARS OF CREDIBILITY

Elvedin Subašić

الموجز

صحيفة بريبورود، 55 عاما من المصداقية

إلفيدين سوباشيتش

في سبتمبر من عام 2025، مرّت 55 عاما على انطلاق صحيفة بريبورود الإسلامية، فقد صدر العدد الأول من هذه الصحيفة في سراييفو في 15 من سبتمبر سنة 1970، الموافق لـ 14 من رجب سنة 1390 هـ، ومنذ عددها الأول الذي اقتصر على 12 صفحة، تطورت "بريبورود" على مر العقود لتصبح وسيلة إعلامية مطبوعة مرموقة في البوسنة والهرسك، تُعرف اليوم بحجمها الذي يتجاوز 60 صفحة ومكانتها رمزا إعلاميا قويا للمشيخة الإسلامية في البوسنة والهرسك. وإلى جانب دورها الإعلامي الأساسي، بتقديم الأخبار والتعليقات والتحليلات والترجمات والمقابلات، كان لـ "بريبورود" تأثير اجتماعي واسع جدا خلال فترة يوغوسلافيا الاشتراكية. فقد عملت الصحيفة على تشجيع مبادرات جماعات المساجد التي نمت مع مرور الوقت لتصبح عاملا مهما في العمليات والتغيرات الاجتماعية. ولم يغب هذا الدور عن أنظار مؤسسات الدولة آنذاك، التي سعت إلى التأثير في توجهات الصحيفة التحريرية. وبعد انهيار يوغوسلافيا، برزت صحيفة "بريبورود" منصة إعلامية رئيسية للمشيخة الإسلامية في البوسنة والهرسك، محافظة على استمرارية إصدارها كل أسبوعين. ويتحدث هذا المقال، المُعدّ بمناسبة الذكرى السنوية الخامسة والخمسين لتأسيسها، عن المجالات الرئيسية التي تتناولها "بريبورود"، ويُقيّم مكانتها وأهميتها في المشهد الإعلامي المعاصر في البوسنة والهرسك.

الكلمات المفتاحية: صحيفة "بريبورود"، الإعلام، الهوية، المشيخة الإسلامية في البوسنة والهرسك، وسائل الإعلام في يوغوسلافيا.

In September 2025, 55 years have passed since the founding of the Islamic informational newspaper *Preporod*. The first issue of this paper was published in Sarajevo on 15 September 1970, which corresponds to the 14th of Rajab 1390 in the Hijri calendar. From its initial edition of only twelve pages, *Preporod* has, over the decades, developed into a respected printed media outlet in Bosnia and Herzegovina, today recognizable for its scope of more than sixty pages and its status as a strong media symbol of the Islamic Community in Bosnia and Herzegovina.

In addition to its primary informational function, through news, commentaries, analyses, translations, and interviews, *Preporod* also had a significantly broader social reach during the period of socialist Yugoslavia. The newspaper encouraged and articulated jamaat initiatives which, over time, grew into an important factor in social processes and changes. Such a role did not go unnoticed by the state structures of the time, which sought to exert influence on the editorial guidelines of the paper.

After the breakup of Yugoslavia, *Preporod* was profiled as a key media outlet of the Islamic Community in Bosnia and Herzegovina, maintaining continuity of publication on a bi-weekly basis. The text marking the 55th anniversary identifies the key areas covered by *Preporod* and examines its place and significance in the contemporary media environment of Bosnia and Herzegovina.

Keywords: *Preporod* newspaper, media, identity, Islamic Community in Bosnia and Herzegovina, media in Yugoslavia